

Sánc a háló fölött

Tisztelgés a feladóknak, akik nem adják fel

Folyóiratunk az idén is tiszteleg a következő esztendő során 70. életévüket betöltő hazai és határon túli kitűnőségek előtt életvallomásaik közreadásával – ezúttal éppen tizedszer. Az újakkal együtt hetedfélszáz (pontosan: 656) jeles író, színész, képzőművész, tudós, közéleti személyiség szerepelt eddig (ki-ki a születési hónapja szerint) az évkönyvekben.

Az egymást félszavakból is értő '28-asok körében debütáltunk ilyen kiadvánnyal, azokéban, akik a háború idején értek oly korán felnőtté. Egy dekáddal mögöttük járva a '37-esek nagy számban a katonáskodó-hadifogoly, elhurcolt és meghurcolt apák gyermekeinek nemzedéke, amely 1956-ra éppen hogy átlépte a nagykorúság küszöbét.

„Testem a kor leltári tárgya – kezdi vallomását Lászlóffy Aladár író, költő, s az ívet így zárja –: Lelkem a kor leltári tárgya.” Amit, oldottabban, így szövegez meg Lendvai L. Ferenc filozófiatörténész: „Akkoriban a politika a gyerekek szintjéig lehatolt: az ötvenes évek elején az általános iskolában például politikai ügyek lettek szokványos diákcsinnyekből (...), az pedig megint csak tragikomikus volt, amikor történelemtanárunk az egyik héten megdicsérte a tankönyvünket, a másik héten pedig azt kellett közölnie, hogy az rossz, mert a közoktatásba beférkőzött kártékony elemek készítették.”

És mégis, vagy éppen ezért, értékállandóságot, állócsillagokat kerestek. Az összetartozás oly fontos kötelmét a barátság címszava testesíti meg Solt Pál jogász visszaemlékezésében: „Harmadik elemisták, 1948. március 15-én a budapesti Szent István-bazilika kertjében fát ültettünk a centenárium alkalmából. Néhányan elhatároztuk, hogy 2000. december 31-én éjfélkor találkozunk a templom oldalában, iskolánk előtt. És ötvenkét évvel később az, amire romantikus kisgyerekként úgy tekintettünk, mint elérhetetlen messzeségre – meg is történt: öreg barátok ott könnyeztünk a régi kapu előtt, az éjféli harangzúgásban.”

S most szemük előtt (ha hihetünk Ferenczi László irodalomtörténésznek) egy ideje ott lebeg a mementó: „Meg kell tanulnom az öregséget.” Valahogy így láthatta Tatár Mihály röplabdázó, edző, a 265-szörös válogatott kiválóság, nem is mostanában, mert, mint leírja, éppen feleennyi idősen, 34 évesen posztot váltott: az első ütő posztját a feladóéra cserélte. S hogy miért volt szükség a váltásra? Nos, egy szabálymódosítás miatt, amely szerint immár átnyúlhatott a sánc a háló fölött. „Addig ütő voltam, a háló közelében támadtam – írja –, ezért az átlagosnál jobban zavart az átnyúló blokk. Így lettem feladó a válogatottban. Noha nem az én feladatom eldönteni, tényleg jó volt-e a labdakezelésem, és könnyedén vészelttem-e át az átmenetet.” Sánc a háló fölött – határvonalra értek, és ezt pontosan és belátással észlelik. De az idő múlása – vallomásaik tanúsítják – nem tudta kikezdeni életkedvüket, derűs kedélyüket, amit manapság pozitív életszemléletnek szokás nevezni. A hobbitól most is sportolgotó Solt

Pál például elárulja: optimizmusból csináltatott egy 70-es számot viselő mezt. És hogy kollégámat, Palágyi Béla újságíró-t idézzem (akinek nemes hozzájárulását e gyűjtemény megjelentetéséhez ezúton is köszönjük), ő rögtön így kezdi levelét: „A szerkesztők azt óhajtották, hetven sorban írjam meg az életem. Egy év – egy sor. Azt kérem, ha hosszabb lesz, növeljék a terjedelmet, ne az életemet rövidítsék meg!”

A hetvenévesek mondandójának fontosságát természetesen nagyon is nagyra tartjuk, pontosan azért adunk közös teret évről évre tőlünk telhető keretben a változatos generációs credóknak, hogy ennek magvát elhítsük a tanácstalanságtól a tiszteletlenségig terjedően értékszemléletében olyannyira elbizonytalanodott, oktondiségében magabiztos, önvészélyesen önrongáló világban és korban.

„Írni még tudnám az életemet. Hogy élni is, ezt a jó istenre bízom...” – fejezi be írását Béla bátyám. Bizton tudjuk, jövőre újabb leendő hetvenévesek lépnek majd sarkukba – nálunk akkor majd nekik kell átadni a stafétát, őket illeti meg a szó –, csak arra buzdíthatjuk tehát a mostani vallomástevőket, kérve hozzá egyúttal az égiek kegyelmét, hogy a világeért se akarjanak középük fiatalodva hetvennek megmaradni, legyenek most már csak feladók – de ne feladva! Tartsák a tempót előttük s más zöldfülűk előtt, éveik szép számát egyre gyarapítva!

Bognár Antal